CC BY OPEN ACCESS

DOI: https://doi.org/10.59295/DIA.2026.2.04
CZU: 82.09:37.091.3
Orcid ID: 0009-0009-9881-9789

DINAMICI CONTEMPORANE ALE PREDĂRII ISTORIEI LITERARE ÎN ERA DIGITALĂ

Ioana BUD

Doctor în filologie, șef lucrări (lector universitar) în cadrul Universității Tehnice din Cluj-Napoca, Centrul Universitar Nord, Baia Mare, Facultatea de Litere.

Domenii de interes: critica și istoria literară, literatură franceză și francofonă, teorii comparatiste, cultură și civilizație franceză, teoria și practica traducerii.

Dinamici contemporane ale predării istoriei literare în era digitală

Rezumat. În contextul digitalizării accelerate a conținuturilor educaționale, de la manuale și platforme de învățare până la tehnologii emergente precum realitatea augmentată, inteligența artificială sau bibliotecile digitale, devine imperativă adaptarea metodelor de predare. Această necesitate este cu atât mai evidentă în cazul istoriei literaturii, domeniu privit cu o oarecare reticență și în care se manifestă un decalaj tot mai pronunțat între suprainformare și pierderea contextului istoric, între literatura contemporană și lipsa asimilării și chiar a recunoașterii acesteia în cadrul canonului literar. Privită din această perspectivă, predarea istoriei literare nu este altceva decât o provocare, cu care cadrul didactic se confruntă permanent.

Ne propunem să abordăm provocările pe care le impune predarea istoriei literare, alături de identificarea unor posibile soluții, în strânsă legătură cu mutațiile metodologice ale studiilor literare contemporane (Goldiș, Ursa, Moretti etc.) și reorientarea paradigmatică actuală. În plus, pentru elevii de azi, literatura nu mai este doar un text tipărit într-un manual – ci poate fi un *podcast*, o bandă desenată, un *audiobook*, o poveste serializată online, sau chiar un *performance poetic* de pe *TikTok*. Predarea istoriei literare ar trebui, așadar, să țină cont și de aceste noi forme de receptare, fără a dilua exigențele critice, ci dimpotrivă, folosindu-le ca punți de acces către textele și ideile complexe. De asemenea, ne propunem să investigăm prezența figurilor feminine în cadrul istoriilor noastre literare canonice, pentru ca în final să evidențiem modul în care internetul barochizant influențează întreaga configurație a literaturii și a istoriei literare (*digital humanities)*.

Cuvinte-cheie: istoria literaturii, digital humanitis, metode de predare, gamificare, literatură contemporană.

Contemporary Dynamics of Teaching Literary History in the Digital Age

Abstract. The accelerated digitalization of educational content – from textbooks and online platforms to emerging technologies such as augmented reality, artificial intelligence, and digital libraries – makes it imperative to adapt teaching methods. This is particularly evident in the field of literary history, where an increasing gap exists between information overload and the loss of historical context, as well as between contemporary literature and its recognition within the literary canon. Teaching literary history therefore presents multiple challenges.

This study addresses these challenges and explores potential solutions in light of methodological shifts in contemporary literary studies (Goldiș, Ursa, Moretti) and current paradigmatic reorientations. Furthermore, today's students experience literature not only as printed texts, but also as podcasts, comics, audiobooks, serialized online stories, or even poetic performances on TikTok. Teaching literary history must therefore incorporate these new modes of reception, using them as bridges to complex texts and ideas without compromising critical rigor.

Finally, the study examines the representation of female figures in canonical literary histories and considers how the "baroque-like" internet shapes the broader landscape of literature and literary history, in line with the concerns of digital humanities.

Keywords: literary history, digital humanities, teaching methods, gamification, contemporary literature.

1. Preliminarii. Având în vedere faptul că asistăm la o digitalizare a conținuturilor (manuale, platforme educaționale, alături de tehnologii emergente precum realitate augmentată, inteligență artificială, biblioteci digitale etc.) se impune imperios necesară nevoia de adaptare a predării. Provocarea este cu atât mai mare când vine vorba de istoria literaturii, deoarece asistăm la un clivaj între suprainformare și pierderea contextului istoric. Mai mult, cadrul didactic se găsește în fața unor provocări precum gamificarea conținuturilor, indiferent de natura lor (*quiz-uri*, *escape room-uri* digitale, *Kahoot, Genially*), alături de integrarea rețelelor sociale în analiza literară (de exemplu, conturi fictive ale autorilor pe *Instagram* / *Twitter* pentru învățare creativă).

Lucrarea de față își propune să investigheze provocările pe care le implică predarea istoriei literare într-o eră dominată de internetul barochizant, de supremația vizualului. Explorând, mai întâi noțiunea de *istorie literară*, care, din punct de vedere diacronic, a cunoscut nenumărate repoziționări de paradigmă, vom aborda generațiile literare, în strânsă corelație cu generațiile criticilor (precum Matei Călinescu, Eugen Simion, Nicolae Manolescu), care au început să valorifice literatura din perspective noi, diferite de cele rigide ale predecesorilor (Ovid Crohmălniceanu, de exemplu), ajungând până la explorarea conceptului de *Digital literature* sau *e-write* și la constatarea faptului că, în prezent, nu există o istorie literară pentru acest gen de *ciberliteratură*.

2. Conceptul de istorie literară /vs/ inerția canonului critic. Privit astfel, conceptul de *istorie literară* determină o abordare dual din perspectiva istoricului literar, deoarece acesta, pe lângă munca sisifică, trebuie să aibă în vedere atât privirea obiectivă, omniscientă asupra conservării istoriei, cât și cartografierea subiectivă a literarității pe care opera o implică. Antonio Patraș diferențiază conceptul de *istorie literară*, văzută ca o ramură a criticii propriu-zise, „disciplină vastă, de o deconcertantă eterogenitate metodologică" [13, p. 51] și *istoria literaturii*, un gen al istoriei literare. Istoria literară s-a dezvoltat începând cu anul 1850, având la bază romanticul crez progresist, alături de dorința de afirmare a conștiinței naționale și literare.

Elaborarea unei istorii a literaturii este un proces continuu, nu unul definitiv și nici definitivabil în timp și remarcăm în cazul literaturii române o întârziere, sau o reticență a canonului critic de a asimila și valida pe deplin literatura contemporană, chiar dacă au trecut mai bine de trei decenii de la căderea regimului comunist. În 2025, istoriile noastre literare încă reflectă un decalaj semnificativ în integrarea scriitorilor post-1989, semn că literatura recentă nu a fost încă asimilată pe deplin în conștiința critică și în canonul oficial. Această perspectivă conservatoare poate fi explicată, parțial, prin inerția canonului, dar devine problematică atunci când ne gândim la cum predăm literatura și istoria literară generațiilor de astăzi, în special generației Z sau Alfa, care deja populează băncile școlii.

De exemplu, Mihai Zamfir, în lucrarea apărută în 2021, la Iași, Editura Polirom, intitulată *Scurtă istorie. Panorama alternativă a literaturii române*, conține doar 8 pagini dedicate literaturii de după 1989. La fel, Nicolae Manolescu, în *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, nu acordă prea mult spațiu tipografic scriitorilor postrevoluționari, chiar dacă s-au acumulat multe opere literare, scrise în condiții de libertate. Deși volumul are dimensiuni ciclopice (1506 pagini), doar 46 de pagini (1398 -1444) sunt dedicate scriitorilor de după 1989, capitolul fiind intitulat *Opzeciști întârziați. Generația 2000*. De asemenea, există foarte multe opere literare apărute după 1960, care nu figurează în istoriile literare: de exemplu, poeziile lui Marin Sorescu, colecția *Opere fundamentale*, inițiată de Eugen Simion și care cuprinde peste 1800 de pagini, *Metroul F*, *Doi ani pe românește*, de Andrei Codrescu (plecat din România înainte de 1965, stabilit în Statele Unite), volumul *Subpoezie*, al Angelei Marinescu, una dintre cele mai mari poete din literatura română, ori lucrarea lui Emil Brumaru, *Rezervația de îngeri.* Criticul clujean Gheorghe Perian remarca și el acest aspect: „Nicolae Manolescu ține seama de

aceste acumulări doar într-o mică măsură, de cele mai multe ori nu ține seama deloc. Nivelul biografic pe care și-a construit Istoria... este, în esență, acela al anilor '70–'80 din secolul trecut, cu rare accesări ale contribuțiilor postdecembriste". [14, p. 107]

3. Metamorfozarea istoriilor noastre literare și criza acestora. Istoriile noastre literare pun accentul pe figurile culturale marcante ale secolelor, care și-au asumat rolul de îndrumători, de deschizători de drumuri, operele lor fiind analizate printr-o grilă realist-scolastică. Istoria literară se întemeiază axiologic. Istoriile noastre literare se caracterizează printr-o propensiune pentru valorizare. Această afirmație este susținută de poziționările axiologice ale criticilor literari, vizibile la nivel discursiv prin sintagme precum: „capodoperă" [7, p. 372], „la un nivel superior majorității autorilor români contemporani" [7, p. 379], „cel mai important poet optzecist" [7, p. 508].

Istoria literaturii e o disciplină cu o fizionomie distinctă, cu instrumentar metodologic propriu, cu obiective și finalități specifice, urmărind diacronic devenirea unei literaturi în toate formele sale de manifestare (curente literare, viziuni, arhitectură, construcție, personalități) și având în țara noastră o longevitate considerabilă. Primele noastre istorii literare au apărut în 1885 (Aron Densusianu) și 1886 (I. Nădejde). Având în vedere crizele succesive, pe care istoria literaturii / istoria literară le-a traversat (conducând la un dezinteres exacerbat față de studiile istorice), constatăm că după 1989 se produce o revitalizare a fenomenului**,** fapt materializat prin apariția unui număr considerabil de istorii literare. Mircea A. Diaconu crede că istoria literaturii presupune „identificarea sau trasarea unui sens într-un spațiu labirintic, dacă nu cumva haotic, deopotrivă în dimensiune sincronică și diacronică" [3, p. 33]. Însă, acest traseu este direct influențat de contextul socio-istoric în care este scrisă o istorie literară, precum și de noile generații care se succed, motiv pentru care trebuie avute în vedere nu doar operele datate, ci și cele ale autorilor contemporani, cu toate că aceștia nu și-au încheiat activitatea, putând apărea, uneori, surprize.

Este cazul lui Emil Brumaru și *Rezervația de îngeri*, operă apărută în 2013 (care nu figurează în istoriile literare), reprezentând o valență a poetului, aflată la antipodul poeziei lui din *Infernala Comedie*. De asemenea, este imperios necesar ca orice autor al unei istorii literare să ia în considerare asimetriile existente între epoca în care se încadrează un autor și epoca în care apar cărțile lui. De exemplu, în ceea ce-l privește pe Tudor Arghezi există 47 de ani diferență între anul nașterii și anul debutului său literar.

Tot după 1989 remarcăm o disparitate a fenomenului istoriografiei literare, în sensul că avem mulți specialiști în *Istoria literaturii vechi* (când aproape că nu există cu adevărat o literatură română veche în sensul literar, artistic, ci avem o cultură veche). Textele cronicarilor nu sunt literare, ficționale, ci sunte texte istoriografice, însă scrise cu talent literar. Paradoxal, după 1989 avem foarte mulți autori care au scris literatură valoroasă, însă nu avem un număr proporțional de specialiști, care să scrie cronici, studii, monografii vaste. Prin urmare, în trecut aveam mai mulți specialiști decât avem literatură, iar după 1989 este invers.

Aceeași criză a istoriografiei literare după 1989 o remarca și Nicolae Manolescu în *Posfața Istoriei sale...*, subintitulată *Nolstalgia esteticului*, iar răspunsul îl găsește lecturând *Criza spiritului american*, a lui Allan Blom: „mi-a sugerat o explicație pentru dezinteresul constant, după 1989, față de istoria literaurii (nu atât ca disciplină de studiu, care a rămas în curriculumul universitar, cât ca disciplină liberală, ca și critică) nu este atât concepția esențialmente antiistorică [...] cât descrierea tipului de hight education care a cucerit America începând din anii 1960. [...] un model de educație construit în universitatea americană pe temeiul lipsei unui *background* cultural autohton". [9, p. 1432-1433]

Cel mai de seamă teoretician al studiului cantitativ al literaturii în momentul de față, Franco Moretti [6, p. 315], „profesorul de origine iatliană de la Stanford University (care) a încercat să redefinească, la modul global, felul

în care privim literatura" [6, p. 315-316], redefinind epistema teoretică. Literatura trebuie privită dintr-o total altă perspectivă decât am făcut-o până acum! Franco Moretti impune *distant reading* (în opoziție cu *close reading* utilizat până acum și într-o relație de interdependență cu canonul literar), în așa fel încât lectorul să parcurgă textul fără a-l încorseta în scheme, șabloane deja clișeizate, „un fel de critică la mâna a doua, care nu se mai aplică direct textului, ci speculează cercetările criticilor sau istoricilor anteriori." [6, p. 318]. Franco Moretti prefigurează, implicit, și un alt mod de a percepe istorie literară adaptată nevoilor generației Alfa, care nu implică doar o listă cu autori contemporani, ci o reconstrucție curriculară și pedagogică ce presupune integrarea noilor teme, formate și voci din literatura ultimelor decenii: de la autoficțiune și poezie digitală, până la literatură *queer*, feministe sau post-memoriale. Mai ales că această generație este crescută într-un mediu în care diversitatea, identitatea și emoția personală au devenit puncte centrale ale formării de sine. Marii giganți ai comerțului electronic, *Apple* sau *Amazon*, ori marile platform digitale, *Jellybooks*, sau *Inkitt*, adună date despre cele mai citite cărți accesate / achiziționate / citite prin intermediul lor

În plus, pentru elevii de azi, literatura nu mai este doar un text tipărit într-un manual – ci poate fi un *podcast*, o bandă desenată, un *audiobook*, o poveste serializată online, sau chiar un *performance poetic* de pe *TikTok*. Predarea istoriei literare ar trebui, așadar, să țină cont și de aceste noi forme de receptare, fără a dilua exigențele critice, ci dimpotrivă, folosindu-le ca punți de acces către textele și ideile complexe.

4. **Istoria literară, spațiu al excluderii feminine?** În forma sa tradițională, istoria literaturii române înregistrează un minus referitor la reprezentarea de gen, deoarece doar 10% s-a alocat prezenței femeilor în *Istoriile literare*, unele autoare valoroase nefiind nici măcar amintite (de exemplu Doina Uricariu, aceasta figurând doar în antologii bilingve). Uneori, ele sunt tratate fugitiv (G. Călinescu, singurele scriitoare tratate sunt Elena Văcărescu, Hortensia Papadat-Bengescu**,** și în treacăt Otilia Cazimir**,** Lucia Mantu), de multe ori cu un ton condescendent sau într-o manieră care nu le acordă aceeași greutate estetică precum scriitorilor-bărbați. În lucrările istorico-literare timpurii (Bogdan Petriceicu Hasdeu, Titu Maiorescu, ori Nicolae Iorga) nu figurează nicio autoare.

În perioada 1948–1989, vom găsi mai multe femei –scriitoare în antologii și istorii literare, însă criteriul conform căruia ele figurează aici era cel al angajamentului politic și nu cel estetic (Maria Banuș Nina Cassian, ori Veronica Porumbacu), în timp ce altele (Magda Isanos, Ana Blandiana, mai ales după 1965) erau incluse în istoriile literare, însă cu o anumită rezervă. Mihaela Miroiu**,** Irina Petraș**,** Gabriela Adameșteanu**,** Cornelia Pavel – implicate în reevaluarea rolului femeii în literatură.

Maria Banuș, ori Ana Blandiana vor apărea în *Istoria literaturii române de la creația populară la postmodernism*, a lui Dumitru Micu, în capitolul intitulat Perioada *contemporană. După 1944*, subcapitolul *Neoromantism cu accente expresioniste*, p. 367-368, respectiv p. 368-370, spațiul tipografic fiind restrâns. Ana Blandiana va figura și în capitolul referitor la *Proza descriptivă și poematică*. De asemenea, poeta Nina Cassian figurează tot în acest capitol, subcapitolul *Radicalizarea modernismului. Ermetismul*, p. 399-400, la care se adaugă Magda Cârneci (subcapitolul *Postmodernismul*), p. 421 (un sfert de pagină doar). La capitolul *Proza din perioada contemporană*, Dumitru Micu acordă spațiu tipografic prozatoarelor precum: Ileana Vulpescu, Adriana Iliescu, Gabriela Adameșteanu, Maria Luiza Cristescu, Alice Botez, Sonia Larian, Eugenia Tudor Anton, Georgeta Horodincă, Lucia Demetrius. Dintre doamnele criticii literare românești amintim: Ileana Vrancea, Monica Lovinescu, Eugenia Tudor Anton.

Diferențele de gen pun în evidență faptul că istoria noastră literară este marcată de un puternic *pattern* masculin (de exemplu, *Istoriile literare* semnate de Manolescu, Călinescu, Zamfir, Negrici), determinat și de faptul că până în secolul al XIX-lea, literatura noastră de început

a fost creată de scriitori. Doina Urcicariu nu figurează în *Istoriile literare*, așa după cum mulți scriitori de după 1989 lipsesc dintr-o continuare critică și istoriografică a literaturii române contemporane: Ioan Es. Pop, Dan Stanca, Radu Aldulescu, Radu Pavel Gheo. Nu putem eluda reconfigurarea literaturii feminine contemporane, marcate de voci precum Doina Ruști, Daniela Zeca, Mariana Marin, Nora Iuga, Ana Blandiana, Simona Popescu, Ioana Nicolaie, Tatiana Țîbuleac, Lavinia Braniște, Alina Purcaru**,** care aduc în prim-plan teme identitare, corporale, sociale. Dintre scriitoarele reevaluate amintim: Dora d'Istria, Izabela Sadoveanu, Martha Bibescu, Elena Farago, Elena Vlădăreanu, Simona Popescu, Nora Iuga, Ioana Nicolaie, Ruxandra Cesereanu, Ioana Ieronim [15, p. 899] etc. Această reechilibrarea a viziunii canonice este realizată de platforme precum:

-*Scriitoarea.ro*

-https://jupanesele.ro/ (un proiect care a pornit din dorința de redescoperire a scriitoarelor romance, care și-au făcut debutul în perioada interbelică și care sunt rareori amintite)

-Ceautoaremaicitim / Literatura la feminin (*One Night Gallery*): platformă care „aduce de data aceasta în lumina reflectoarelor literatura scrisă de femei din România. […] Scopul acestui proiect interdisciplinar, ce îmbină literatura cu ilustrația și arta digitală, este reprezentarea femeilor în sectorul cultural, prin promovarea lecturii și artelor vizuale realizate de acestea." [12, p. 1]

5. Digital humaties. Potrivit lui Gheorghe Perian, în postmodernism, s-a încercat recuperarea literaturilor pierdute ale românilor și „să le pună din nou sub ochii studioșilor", constatând că cititorii și-au schimbat preferințele după anii 1990, voind să se despartă de scrierile vechi, și să citească altceva, mai puțin sofisticat și mai accesibil, doar cititorii cultivați rămânând în continuare „aproape de scriitorii considerați mari". [14, p. 18]. Proliferarea formelor literare digitale, certificarea valorii unei opere literare date de numărul de *like-uri* ne determină să ne întrebăm retoric: oare cât de departe suntem de *digital humanites*? Întrebarea vine în contextul proliferării scriitorului pe Internet / vs/ cititorului de Internet:

Internetul are o influență asupra mișcării literare mondiale ca suport electronic, influențând stilul lucrărilor, care va deveni mai concis și alert, inclusiv esteticul. Va apărea o interferență a culturilor, care se va reflecta și în literatură. Peste ani va apărea o nouă mișcare literară în care specificul național va fi mult estompat. [2, p. 11-12]

Portalurile literare, multitudinea de recenzii relocate de pe hârtie pe ecran (Ursa 2012), la care se adaugă blogurile scriitorilor sau cititorilor, într-o relație contagioasă literar-digital. Literatură pe Internet, Net-Literatură, Literatură Virtuală, *Cyber –poetry*, „înseamnă în esență Internet, pentru că în absența comunicării, mediul online practic nu există. Deci da, este de departe cel mai important factor." [2, p. 47] În acest context vorbim despre curentul generației Google, „un curent literar novator compus din oameni extrem de talentați care, posibil, nu ar fi avut aceeași șansă fără Internet." [2, p. 77]. Este ceea ce Alexandru Florin Țene numea într-un articol apărut în *Curierul primăriei Cluj-Napoca, globmodernul*, care îmbină tradiționalismul cu modernul, fiind în același timp și o modalitate facilă de afirmare a scriitorului contemporan: „curent al Generației Google este o nouă paradigmă a literaturii contemporane pe suport vizual, ca o alternativă a scrisului pe suport fizic. Se bazează pe o nouă estetică a liberei exprimări și pe un nou criteriu valoric. Curentul generației Google reușește să evite capcana de tip șablon, excluzând monopolul instituțional sau monopolul criticii literare. [...] nu apare nici ca ruptură și nici drept continuitate a postmodernismului." [2, p. 81-82]

Franco Moretti vorbește despre orientarea numită *digital humanities* sau *humanities computing*, valorificând „metodele digitale în cercetarea literaturii" [6, p. 318]. Tot despre acest aspect e preocupat și Matthew L. Jockers în lucrarea *Macroanalysis. Digital Methos &Literary History*, propunând macroanaliza ca metodă

literară. El numește *big data* acest colos imens de opere literare care se dezvoltă din ce în ce mai mult pe suport electronic: „Ce-i de făcut cu celelalte 3 până la 5000 de opere care nu intră în paradigma Defoe, Richardson și Fielding - și e legitim să generalizezi formula romanescă de secol XX pornind doar de la Virginia Wool sau James Joyce? Se întreabă cercetătorii *digital humanities*”. [6, p. 319]

Din păcate, *moartea autorului* conform lui Foucault sau Roland Barthes devine din ce în ce mai reală, motiv pentru care „avem nevoie de o istorie a literaturii mai rațională” [11, p. 10]

6. Istoria literară a cărților în format electronic. Apariția cărților electronice *simple-e-books* (în formar PFG, ePub, ori Kindle) favorizează conturarea unei istorii literare ce se manifestă în paralel cu istoria literară în format classic, pe suport tipografic. La prima vedere, a discuta azi despre literatură și media pare a fi sinonim cu două pardigme incomensurabile, căci, ce caută online-ul în Republica Literelor? Mai mult, să nu uităm faptul că literatura română nu dispune de o arhivă electronică serioasă. La această constatare se adaugă diversele proiecte, cum ar fi *Proiectul Gutenberg*, ori editurile care publică numai în format electronic (unele dintre acestea gratuit): Draft2Digital, Google Books & Play,

http://www.editura.ubbcluj.ro/ (Presa Universitară Clujeană) etc. Acestora li se adaugă revistele culturale online: www.egophobia.ro, apărută în 2005, urmată de: https://www.reddit.com/ etc.

De asemenea, apar texte narative cu structură hipertextuală (roman hipertextual) aparținând structurii *blog fiction* precum: *Ra-dio*, de Lorenzo Miglioli (primul roman hypertext italian), *Afternoon*, de Michael Joyce, *Agripa* de Roman Gibson. „Acesta din urmă este chiar programat de către autor să se șteargă singur pe parcursul lecturii, deoarece urmărește să inducă aceeași stare mentală pe care o are autorul confruntându-se cu moartea tatălui său” [17, p. 94].

Făcând o cercetare referitoare la vlogurile consultate de studenți și masteranzi, care includ ficțiuni interactive, *spoken word*, animație, poezie vizuală, text și video am identificat următoarele: *iCarte, iParte*; *4fără15*, lauracaltea.ro, Home - Anca și cărțile (Anca Rucăreanu), https://lecturile-emei.blogspot.com/?m=1 (Norman Manea, *Întoarcerea huliganului*) – 1-31 august o numește „luna literaturii mioritice”: „De-a lungul timpului, m-am tot gândit cum să fac să citesc mai multă literatură română. Acum ceva vreme, mi-am propus să includ pe lista de lecturi măcar o carte românească pe lună, dar am observat că sunt o mulțime de titluri din bibliotecă la care nu reușesc să ajung niciodată. […] Așa că m-am gândit: cum ar fi ca în luna august să citesc doar autori români? […] pentru mine, luna august este luna în care voi citi numai și numai literatură română. De fapt, de acum încolo, luna august va fi dedicată literaturii autohtone, fără să o exclud nici din restul anului, deși ritmul nu va mai fi același. [8, p. 2]

De asemenea, alte *site-uri*, platforme și comunități digitale literare utilizate de studenți, care generează noi forme de literatură participativă, necanonică, deseori anonimă sau efemeră, așa-numitele *Audiobooks*, create special pentru medii electronice:

https://101books.club/

Voxa - Audiobooks, Ebooks si rezumate în limba română și engleză

https://www.wattpad.com/, *Reddit, Medium, Instagram poetry:*

Într-o epocă în care totul e limbaj, literatura este poftită, pur și simplu, nu să continue, nu să persiste, ci să se nască din nou: ca pe o planetă nouă, în noi condiții de mediu – și, mai ales, de media. [5, p.143] Discutăm de organisme cibernetizate, mai precis un *cyborg* [4, p. 25], concept întâlnit mai ales în imaginarul *science-fiction*: „un (post)uman învestit cibernetic” (*Ibidem*). Cert este că literatura digitală este în continuă transformare, greu de fixat în formule stabile, deoarece, în primul rând canonicitatea ei este pusă la îndoială de critica literară tradițională, iar, în al doilea rând, este extrem de dificil de arhivat și studiat texte ce figurează pe link-uri care dispar, ori pe platforme ce se închis după un anumit interval temporal.

Concluzii. Cert este faptul că în era cibernetică, cea a conectivității discutăm de o schimbare de paradigmă și reconfigurare a literaturii și, implicit, a istoriei literare. Noua generație consumă literatura în mod total diferit (fragmentată, nefiltrată, de cele mai multe ori, chiar superficială), motiv pentru care relația text – lector este una non-lineară (*scrolling* în loc de paginare), iar analiza textuală est înlocuită cu scanarea informației. Hibriditatea, limbajul informal, hipertextualitatea determină apariția unui stil literar post-digital, o literatură numerică în continuă augmentare, chair dacă nu este în recunoscută de canonul literar.

Bibliografie:

1. Braga, Mircea. *Istoria literară ca pretext*, Cluj-Napoca: Dacia, 1982. Pentru mai multe detalii referitoare la mutațiile și distorsionările procesului de valorizare, a condițiilor ce asigură o stabilitate axiologică a unei opere literare, vezi Mircea Braga, cap. *De la ecranarea semnelor la incertitudinea structurii*, (p. 54-69).

2. Caragea, Ionuț. *Literatura virtuală și Curentul Generației Google. Dialog la masa www*. Montréal: Fides, 2009.

3. Diaconu, Mircea. *Istoria literaturii dincolo sau dincoace de inefabil*. În: „Meridian Critic – Analele Universității «Ștefan cel Mare»" (Suceava). Seria Filologie, B. Literatură, XV, nr. 1, 2009, p. 63-74.

4. Dinescu, Lucia Simona. *Corpul în imaginarul virtual*. Iași: Polirom, 2007. Conceptul de *cyborg* a fost creat de către doi astronauți Manfred Clynes și Nathan Kline în anul 1960 și face referire la sistemul-robotic om-mașină, mult mai flexibil decât organismului uman, cu origini în miturile antice ale lui Pygmalion, ori Dedalus, în mitul lui Golem, până la roboții umanoizi ai lui Rod Books din anii '90.

5. Ghiu, Bogdan. *Evul Media sau Omul Terminal*. Cluj: Idea Design & Print, 2002.

6. Goldiș, Alex. *Zoom in/ Zoom out. Lecturi de critică și literatură contemporană*. Cluj-Napoca: Casa Cărții de Știință, 2023.

7. Iovănel, Mihai. *Istoria literaturii române contemporane 1990–2020*. Iași: Polirom, 2021.

8. Luna literaturii mioritice | Lecturile Emei, [online]. [Accesat: 19.09.2025].

9. Manolescu, Nicolae. *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură,* Ediția a II-a, revăzută și revizuită. București: Grupul Editorial Art, 2019.

10. Micu, Dumitru. *Istoria literaturii române de la creația populară la postmodernism*. București: Editura Saeculum I.O., 2020.

11. Moretti, Franco. *Grafice, hărți, arbori. Literatura văzută de departe*, Cu un studiu de Alberto Piazz, Traducere de Cristian Cercel, Prefață de Andrei Terian, Cluj-Napoca, Tact, 2016.

12. One Night Gallery lansează #ceautoaremaicitim, o nouă inițiativă dedicată culturii scrise - Litera 9, [online]. [Accesat: 06.10.2025].

13. Patraș, Antonio. *Istoria literară și provocările actualității. Modele, teorii, practici discursive*. [online]. [Accesat: 16.09.2024]. Disponibil pe Internet la adresa: Istoria literară și provocările actualității. Modele, teorii, practici discursive (diacronia.ro).

14. Perian, Gheorge. *Literatura în schimbare*. Cluj-Napoca: Limes, 2010.

15. Ștefănescu, Alex. *Istoria literaturii române contemporane 1941–2000*. București: Editura Mașina de scris, 2005.

16. Ungureanu, Elena. *Hipretextul:...Text în text în text în....* În: „Metaliteratură", anul X, nr. 3-4 (27), 2011, p. 87-01.

17. Ursa, Mihaela. *Literature in the Digital Age*. În: *Echinox Journal*, 20/2011, [online]. [Accesat: 11.12.2025]. Disponibil pe Internet la adresa: https://caieteleechinox.lett.ubbcluj.ro/.

18. Zamfir, Mihai. *Scurtă istorie. Panoramă alternativă a literaturii române*. București: Cartea Românească, 2011.

Citation: Bud, I. Contemporary Dynamics of Teaching Literary History in the Digital Age. In: Dialogica. Cultural Studies and Literature Scientific Journal, 2026, nr. 2, p. 38-44. https://doi.org/10.59295/DIA.2026.2.04

Publisher's Note: Dialogica stays neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

Copyright: © 2026 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).